І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 122. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, TUESDAY, JUNE 28, 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, ВІВТОРОК, 28-го ЧЕРВНЯ 1960 No. 122. VOL. LXVII.

ПРЕЗИДЕНТ ВЕРНУВСЯ ДО ВАШИНҐТОНУ

УВАЖАЄ СВОЮ ПОДОРОЖ ЗА „ДОСИТЬ УСПІШНУ"

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер 26-го червня в неділю в 9-ій годині перед полуднем вернувся до столиці, де його на летовищі вітали віце - президент Ричард М. Ніксон, державний секретар Крістіян А. Гертер, секретар внутрішніх справ Фред А. Сітон ,секретар праці Джеймс П. Мічелл, головний поштмайстер Артур Е. Соммерфілд та інші високі урядовці й члени Конгресу .На запити журналістів Президент відповів, що уважає вислід своєї подорожі на Далекий Схід за „досить успішний". Після привітання Президент від'їхав до Білого Дому, бо заявив, що 10 годин не спав, і хотів би відпочити. Віце - президент Ніксон пізніше заявив, що Президент запитував його, чи він і інші члени кабінету могли б пізніше прибути на конференцію до Білого Дому, де можна б обговорити справу звіту, який Президент має скласти народові в понеділок 27-го червня у промові на радіових і телевізійних станціях. Ця промова буде від 7:30 до 8-о години ввечорі. Президент виглядав здорово і видко було, що відпочивав кілька днів під гарячим сонцем Гаваїв. Президент відвідав Філіппіни, Формозу, Окінаву і Південну Корею, але не відбув запланованої поїздки до Японії, бо її відкликав японський уряд з огляду на демонстрації японських комуністів. Комуністи не осягнули головної своєї цілі, а саме скавання японсько - американського договору про взаємну оборону, який був ратифікований під час того, як Президент перебував на Пацифіку. Президент є готовий обороняти свою закордонну політику, яку критикують демократи. Пані Айзенгавер, яка вернулася до Білого Дому зі шпиталю Волтера Ріда, не могла вітати Президента на летовищі ,бо відпочиває в Білому Домі. Підсекретар в державному департаменті Даґлес Діллон в телевізійному інтерв'ю з сенатором Кеннетом Б. Кітінґом заявив, що демонстрації японських комуністів мали той добрий наслідок, що вони відкрили очі японському народові, який тепер бачить, до чого змагають комуністи. Японський нарід хотів би бути за всяку ціну невтральним в майбутній війні, казав Діллон, але тепер він побачив, що важче є бути невтральним, як стояти по стороні демократії, бо комуністи і так втягнули б Японію до війни по боці комуністів. Замість пані Айзенгавер із Президентом відбули подорож його син підполковник Джан С .Д. Айзенгавер і його дружина Барбара.

Секретар Оборони проти збільшення оборонного бюджету

Вашинґтон. — Секретар оборони Томас С. Ґейтс вислав листа до Конґресової Конференції, яка складається з сенаторів і конґресменів, і яка має узгіднити різниці між проєктами оборонного бюджету, прийнятого обидвома Палатами, — і в тому листі пункт за пунктом збиває всі ті позиції ,які Палата збільшила була в оборонному бюджеті в порівнянні з урядовими плянами. Ґейтс підтримує урядовий плян навіть в тих пунктах, в яких обидві палати погодилися вже на збільшення. Ґейтс пропонує Конґресові прийняти оборонний бюджет у висоті, запропонований урядом — $39,215,000,-000. Палата Репрезентантів не поробила більших змін в бюджеті в порівнянні з урядовим проєктом, бо вона переслала Сенатові цей бюджет у висоті §39,337,867,000. Але Сенат значно збільшив цю суму, ухваливши на оборону країни більше як один більйон долярів в порівнянні з редакцією Палати. Сенат признав на оборонні видатки §40,-514,897,000. Ці різниці мусить узгіднити спільна палатно-сенатська комісія, і секретар оборони Ґейтс закликає її зовсім не збільшувати оборонних видатків в цьому фінансовому році, що зачинається вже 1-го липня 1960 понад ту суму, якої домагався уряд в січні ц. р. Ґейтс просить спільну конференцію привернути видатки на суперлітаконосець в сумі $293 мільйонів, які Палата Репрезентантів скреслила з оборонного бюджету, а Сенат їх ухвалив. Секретар оборони заявляє, що будова цього літаконосця є конечна з огляду на те, що американські бази за кордоном можуть бути загрожені, і тоді велику ролю в обороні ЗДА відогравали б літаконосці .

Зорганізовано Корпорацію Повітряних Просторів

Лос Анджелес. — 25-го червня повідомлено про те, що зорганізовано багатомільйонову неприбуткову Корпорацію Повітряних Просторів, яка як цивільна Корпорація має займатися ракетами й сателітами, що досліджують повітряні простори. До директоріяту цієї Корпорації належатимуть представники науки, промислу і служби. До її персоналу зможуть належати тисячі осіб із визначних науковців, інжерерів і техніків. Ця нова Корпорація має перебрати ті всі контракти, які тепер є під наглядом Балістичного Ракетного Відділу при технологічній ляборатор ії летунства. Корпорація Повітраних Просторів спочатку займеться ся керуванням праць над „Дисковерами", „Майдасом", і „Самосом". Програми „Атлас", „Титан" і „Мінютмен" залишаться покищо при Технічній ляборатор ії летунства.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ОДНОДУШНО СХВАЛИЛА РЕЗОЛЮЦІЮ В СПРАВІ ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНҐТОНІ

Вашинґтон. — Згідно з повідомленням в „Конґресовому Протоколі" ("Congressional Record"), Палата Репрезентантів Конґресу З'єдинених Держав минулої п'ятниці, 24-го червня, однодушно схвалила спільну із Сенатом резолюцію (House Joint Resolution 311), яка уповноважнює здвигнути пам'ятник Тарасові Шевченкові на федеральній площі в столиці країни, Вашинґтоні. У повідомленні сказано: Клерк викликав резолюцію (H. J. Res. 311), яка уповноважувала б здвигнення пам'ятника Тарасові Шевченкові на публічній площі в Дистрикті Колумбії. Не було спротиву і клерк прочитав резолюцію (із доповненням, щоб на місці „публічної площі" вставити: „на площі, власником якої є З'єдинені Держави") і тому, що не було жадного спротиву, резолюція перейшла одноголосно. — Голова УККА проф. Л. Добрянський, інформуючи про цю ухвалу Палати Репрезентантів на суботнішніх нарадах Дирекційної Ради УККА, додатково вияснив, що тепер усе залежить від Сенату. Діло в тому, що коли б Сенат цієї самої резолюції (внесеної в Сенаті сенатором Джекобом Джевітсом) не схвалив упродовж найближчих двох тижнів, які ще триватиме сесія Конґресу, то „все пропало б", зглядно треба було б на найближчій сесії починати все наново, також і в Палаті Репрезентантів, бо схвалена тепер резолюція була б автоматично уневажнена, якщо б її ще не схвалив Сенат. Дальше виявляється, що в Сенаті вже не буде публічного переслухання в комісії, натомість резолюція піде під схвалення повного Сенату. Загал громадян та їх організацій може в цьому багато допомогти, висилаючи відповідні листи і телеграми до своїх сенаторів, зокрема до сенаторів, що є членами підкомісії в справах бібліотеки, в якій є згадана резолюція, закликаючи їх піддержати цю резолюцію. Членами підкомісії є сенатори: Theodore F, Green з Ровд Айленд, Thomas C. Hennings, Jr. з Мізурі, B. Everett Jordan з Норт Каролайни, Norman Brunsdale з Норт Дакоти і Kenneth B. Keating з Ню Йорку. Членами повної Комісії (U.S. Senate Committee on Rules and Administration) є сенатори: Carl Hayden з Арізони, Mike Mansfield з Монтани, Carl T. Curtis з Небраски і Howard W. Cannon з Невади. В листах і телеграмах можна тільки коротко прохати згаданих сенаторів:

We (I) ask you to support the Javits Resolution, authorizing the erection of a statue of Taras Shevchenko, Ukraine's greatest poet and humanitarian, on the public grounds in Washington, D.C.

РАДА ДИРЕКТОРІВ УКК ВІДБУЛА ЧЕРҐОВІ НАРАДИ

Ню Йорк. — Рада Директорів Українського Конґресового, Комітету, що складається із 16 членів Екзекутиви та 29 членів Політичної Ради, відбула тут минулої суботи, 25-го червня, в приміщеннях канцелярії УКК при 13-ій вулиці і 8-ій евеню свої піврічні наради, на яких вислухано звітів Екзекутиви, зокрема голови проф. Л. Добрянського, президента Д. Галичина, касира Й. Лисогора, бюджетового директора Івана Дужанського та голів комісій: публікаційної д-ра М. Стахова і організаційної ред. В. Мудрого, обміркувала ці звідомлення та винесла ряд рішень в актуальних справах. Проф. Л. Добрянський, приготовивши раніше на письмі вичерпний звіт із цілої своєї діяльности, доповнив його зокрема виясненнями в таких справах, як багато інтерпеляцій у справі плянованої і опісля розбитої вершинної конференції в Парижі та головно в справі схваленого Конґресом Тижня Поневолених Націй, крайовий Комітет для відзначення якого він очолює. Д. Галичин звітував про працю Екзекутиви та ряд переведених нею акцій, включно із заходами в справі плянованого Світового Конґресу Вільних Українців. Й. Лисогір дав виснення до приготовання касового звіту, із якого виходить, що в 1959-му році УК-Комітет мав $92,691.26 прибутків, головно з членських вкладок та збірки національного датку, а розходи виносили $78,526.10. Тепер УККомітет має в своїй касі ще $9,000 і праці та завдань, що своїми потребами бодай вдесятеро перевищують цю суму і тому звітодавці, як і опісля дискутанти гарячо апелювали до загалу громадянства, що збільшили свої пожертви на цілі УКК. За Контрольну Комісію звітував її голова д-р Р. Гуглевич, ствердивши, що все книговодство УКК находиться в повному порядку та в однозгідності з касовими документами. Нарадами проводив президент Д. Галичин і опісля його перший заступник Т. Миник.

Один вбитий і 50 поранених під час вибуху амуніції в Гавані

Гавана, Куба. — 26 червня ввечорі в порті в Гавані вибухла внаслідок невідомої досі причини амуніція, яка спричинила поважні шкоди в найближчому сусідстві. Вилетіли шиби в сусідніх домах, досі нараховано одну особу вбиту і понад 50 поранених, але сподіваються, що втрати в людях будуть більші, коли можна буде зробити докладний підрахунок. Зараз після вибуху заряджено, щоб всі вояки на цілому острові залишилися в казармах, а військова залога столиці і прем'єр Кастро удалися на місце катастрофи. Міністер здоров'я через радіо закликав лікарів і сестер милосердя на місце катастрофи та наказав доставити туди плязму крови. На місце катастрофи прибув і президент Куби Освальдо Дортікос Торрадо і інспектор армії майор Вільям Ґальвез. Населення Куби вже вигукувало по вулицях протиамериканські кличі „Геть із ЗДА". Експльозія спричинила перерву електричних інсталяцій в цілому районі.

Губ. Вілльямс виступив на конференції губернаторів проти сен. Джансона

Ґлесієр Нашенел Парк, Монтана. — На конференції губернаторів два губернатори обговорювали справу можливої кандидатури на президента сенатора - демократа з Тексасу Линдона Б. Джансона. Сенатор із Мишиґену Дж. Меннен Вілльямс твердив, що сен . Джансон використовує своє становище провідника демократів в Сенаті і старається поборювати кандидатуру сенатора Фжана Ф. Кеннеді та підготовляє собі шлях до найменування себе на кандидата на президента. На думку губернатора Вілльямса сен. Джансон мав заявити, що найменування сен. Кеннеді, вбило б в Конґресі законопроєкт лікарську допомогу старшим". Губернатор із Тексасу Прайс Деніел заперечив це твердження губ. Вілльямса і назвав це „політичною спліткою". Також сен. Джансон в столиці заявив, що слова губ. Вільямса „зовсім минаються з правдою".

Труман пропонує створити при ОН міжнародну поліційну збройну силу

Гаррі С. Труман

Сан Франсіско. — Колишній президент Гаррі С. Труман, виступаючи тут на зібранні, присвяченому 15-річчю заснування Об'єднаних Націй, висловився за створення міжнародної поліційної збройної сили при цій міжнародній установі і до її диспозиції. Об'єднані Нації — за словами Трумана довели корисність свого існування тим, що в багато випадках охоронили деякі області світу перед третьою світовою війною. Водночас Труман висловився дуже критично про того роду конференції на вершинах, як нею мала бути конференція в Парижі, завляючи, що ОН є постійною „конференцією на вершинах" і всякі міжнародні зустрічі мають відбуватися на її терені і в її рямках. Труман, який, як відомо, був тим през. ЗДА, що своїм наказом започаткував атомову війну, заявив тепер, що світ повинен зрезиґнувати з атомової зброї, погоджуючися на взаємну відверту інспекцію і елімінувати зовсім вдержування масових армій. На думку Трумана, все, що востаннє започаткували ЗДА або Совєти в ділянці міжнародного роззброєння чи для полагоди спірних справ, вони були обов'язані робити, як члени ОН. Успіхом вважає Труман те, що в Раді Безпеки вже у великій мірі обмежено право вета, що його намагались використовувати для себе Совєти. Для прикладу зловживання правом вето Труман згадав справу з американською пропозицією встановлення контролі роззброєння світу в рямках ОН. Совєти сторпедували цю справу з допомогою 267 вето і цим довели, що вони балакають про мир і демократію ,але ж не здійснюють ні слова із цієї балаканини. Торкаючись зірвання Совєтами конференції на вершинах в Парижі, Труман ствердив, що Хрущов повівся там у типово російський спосіб, ламаючи домовлення з президентом Айзенгавером встановлене в Кемп Дейвіді й ображуючи брутально президента ЗДА .

Гертер таврує спроби Хрущова впливати на американські вибори

Вашинґтон. — Державний секретар Крістіян Гертер, на своїй пресовій конференції в минулу п'ятницю 24 червня ц. р., ствердив, що різні завваги Хрущова на тему майбутнього президента З'єдинених Держав межували із виразним втручанням у внутрішні справи Америки. Розпочав Гертер свою пресову конференцію короткою заявою, в якій, з нагоди десятиріччя вибуху Корейської війни, що припадала саме на той день, потвердив вірність Америки тим самим засадам Об'єднаних Націй, завдяки яким ЗДА активно виступили тоді проти комуністичної аґресії в Кореї. Після того Гертер займався проблемою так званої персональної дипломатії, себто подорожей за кордон Президента і державного секретаря. Гертер ствердив, що поза поїздками Д. Д. Айзенгавера до Західньої Европи у зв'язку з проєктованою конференцією „на вершинах" і на ту саму конференцію, всі інші поїзди Президента були подорожами доброї волі без дипломатично-політичних цілей. Тому, казав він, роля амбасадорів ЗДА ні трохи не була і не є поменшена, а ще збільшена з уваги на більше число самостійних держав у світі. Гертер висловив переконання, що Японія залишиться союзником ЗДА та що в засадничому — совєтська закордонна політика не змінилася. Він ствердив, що відвідини Айзенгавера в Японії були заплановані на японську ініціятиву і що ЗДА не могли ніколи піддавати Японії думку — ті відвідини відкликати. ЗДА не втручалась теж до внутрішніх відносин в Японії, які вплинули на уряд Кіші, що той ті відвідини відкликав. — Крістіян Гертер заповів, що з кінцем каденції през. Айзенгавер, а він, Гертер, також відійде від уряду з уваги на свій вік і та здоров'я та не буде більше державним секретарем.

Неру хвалить плян роззброєння СССР і критикує закордонні військові бази

Ню Делі. — Індійський прем'єр Джавагарлал Неру підтримав на пресовій конференції в минулу п'ятницю 24 ц. м. совєтський плян „генерального і тотального" роззброєння, що поручає знищення зараз у першій стадії роззброєння всі літаки, підводні човни і воєнні кораблі та все летунство. Неру назвав цю пропозицію „конструктивним, прямим, корисним і безсумнівним виявом поважного бажання Совєтського Союзу довести до роззброєння та не гратися ним". Водночас Неру підтримав совєтську вимогу, щоб скасувати всі заморські бази на чужих територіях, бо — мовляв — такі бази є „ірритуючим символом чужого панування та пригадуванням війни". Неру ще раз підтримав своє давнє становище — проти всяких військових союзів, які ніби є „перестарілі" та не служать справі миру. Західня преса натаврувала цей новий виступ Неру, що взяв під увагу тільки совєтське пропагандивне становище і, ніби обороняючи реалізм в політиці, знову виявив себе наївним романтиком.

ЗДА ПЕРЕВІРЯТЬ ІНТЕНЦІЇ СССР ЩОДО РОЗЗБРОЄННЯ

Вашинґтон. — Американські делеґації на двох Женевських конференціях роззброєння матимуть за завдання перевірити впродовж найближчих тижнів, які є правдиві інтенції Совєтського Союзу у відношенні до проблеми міжнародного роззброєння і чи большевики засадничо схильні підписати з теперішньою адміністрацією през. Айзенгавера будь-який логовір із ділянки роззброєння, — твердять вашинґтонські кореспонденти великих американських щоденників. У Женеві, як відомо, відбуваються паралельно дві конференції: від 31 жовтня 1958 року засідає конференція трьох атомових держав, ЗДА, Англії і Совєтів, для справи припинення всяких дальших атомових дослідів, а від 15 березня ц. р. засідає конференція 10-ох держав, в тому числі 5-ох вільних і 5-ох комуністичних (ЗДА, Англія, Франція, Італія і Канада, та СССР, Польща, ЧСР, Румунія і Болгарія) для справи міжнародного роззброєння. На конференції про атомові досліди зазначився вже був поважний поступ і були навіть здогади; що Хрущов захоче виступити в ролі великого миротворця та доведе до позитивного завершення тих переговорів на останній конференції „на вершинах". Але, замість того, Хрущов розбив з'їзд у Парижі і від того часу обидві ті конференції опинились у Женеві у сліпому куті. На нарадах у справі припинення дальших атомових дослідів спір крутиться тепер головно довкола підземних вибухів, що їх не можна існуючими апаратами контролювати. Америка заповіла серію нових додаткових таких експериментальних вибухів та запросила Англію і Совєти на обсерваторів. Англія прийняла запрошення, але Совєти заявили, що вони вимагають повної участи також в приготуваннях, себто у перевіренні також змісту вибухових матеріялів, що будуть розряджені, на що ЗДА не погодились. Не з'ясовано все ще справи кількости контрольних станиць і контроль, що їх дозволяють Совєти на їх території, коли апарати запишуть підозрілі вибухи.- Наприкінці минулого тижня вернувся до голова американської делеґації на Женевській загальній конференції роззброєння. Фредрик Ітон, який перебував більше тижня у Вашинґтоні на нарадах з керівними цивільними і військовими чинниками щодо можливости модифікації західнього пляну роззброєння, щоб могти краще протидіяти совєтській пропаґандивно-політичній офензиві, що ось ніби Совєти предклали компромісовий проєкт роззброєння, а Захід його саботує. Ітон конферував у Парижі з французьким міністром закордонних справ Морісом Кув де Мурвілем та прибув уже до Женеви, де він узгіднює з делеґатами названих вгорі 4-х інших західніх держав нову західню контрпропозицію. Захід настоює на двох засадничих пунктах, щодо міжнародного роззброєння; 1) ступневого роззброєння, етапами, при чому кожний етап переводилось би під міжнародною контролею і 2) роззброєння однаково атомових, як конвенціональних родів зброї мусить брати під увагу збереження існуючої рівноваги збройних сил двох існуючих у світі державних бльоків. Совєти далі настоюють, щоб Захід прийняв принцип- „тотального і генерального роззброєння". Хоча Захід уважає, що таке роззброєння — фантазія, проте одверто не може відкинути його, бо — для святого спокою і з уваги на опінію в невтральних країнах — ЗДА також голосували в минулому році в Об'єднаних Націях за резолюцією про „тотальне і генеральне" роззброєння.

До Парижу прибула делеґація альжирських арабів для підготови мирових переговорів

Париж. — В суботу 25 ц. м. туніським літаком прилетіла до Парижу тричленна делеґація альжирських арабів, щоб підготовити приїзд в найближчому часі вже повноправної делеґації від націоналістичних мусульманських партизанів для переговорів над закінченням 5-річної війни в Альжирі. Тепер прибули в ролі посередників два мусульманські адвокати, але члени французької адвокатської палати, Ахмед Буменджель, Мохаммед Бен Ягія і їх 25-річний секретар Бен Амар Гакікі. На летовищі ждав на них представник французького уряду, який перевіз їх гелікоптером до Мелюну, за 32 милі від Парижу, де вони у будинку тамошньої префектури, відбули перше тригодинне засідання з Рожером Морі, генеральним секретарем альжирського департаменту, та генералом Ґюбертом Мейє де Ґастін. Вислід тієї розмови негайно передано прем'єрові Мішелеві Дебре. Альжирські делеґати мають в перших днях цього тижня вернутись до Тунісу, осідку тимчасового революційно-екзильного уряду Альжиру, що його прем'єр Фергат Аббас з іншими керівниками мусульманського повстання в Альжирі має прибути до Парижу, прийнявши заклик, що його президент де Ґоль зробив 14 червня ц.р. Французький уряд заборонив всілякі маніфестації, збори і віча з тематикою Альжиру — чи-то прихильні, чи ворожі щодо замирення з альжирськими партизанами. Видано теж наказ до всіх летунських залізничих і корабельних ліній — проти перевезення до Альжиру кільканадцяти осіб з Франції, — між ними колишнього прем'єра Жоржа Бідо, кол. міністра Жака Сустеля, кол. губернатора в Альжирі Роберта Лякоста і кол. команданта військ в Альжирі Раула Саляна. Всі вони — противники всяких переговорів із представниками партизанів.

В АМЕРИЦІ

● **Джеймс С. Гаґерті**, пресовий секретар Білого Дому, заявив журналістам, що президент Айзенгавер затвердив широку програму допомоги Чіле, яке потерпіло внаслідок землетрусів. ЗДА мають подарувати Чіле $20 мільйонів, які уряд возьме з фонду Взаємної безпеки, що є в бюджеті на 1960-1961 рік. Крім того американське громадянство допомагає Чіле за посередництвом своїх добродійних організацій.

● **Емеритований генерал Алфред М. Ґрунтер**, який є президентом Американського Червоного Хреста, виїхав в суботу 25 червня до СССР і до Польщі, де буде вивчати організацію Червоного Хреста в тих державах. Він буде вести розмови про те, як можна б поліпшити виміну інформацій між американським Червоним Хрестом і подібними організаціями в СССР і Польщі.

● **Представники** Будівельної Корпорації „Уріс" брати Персі і Гаровд Уріси пожертвували для Колумбійського університету один мільйон долярів на будову нового будинку, в якому мала б міститися школа для підприємців. Цей будинок має коштувати $ 6 мільйонів.

● **Голова** республіканського Крайового Комітету сен. Трастон Б. Мортон заявив, що він прийняв би номінацію на кандидата на віце-президента, коли б її йому запропонували на номінаційній конвенції, але він не робитиме в цьому напрямку окремих заходів, бо раднiше старався б в 1962 року про перевибір на сенатське становище.

● **Бюро публічних шляхів** повідомляє, що в 1959 році в ЗДА було зареєстроване рекордово високе число автоводіїв — 84,500,000, це значить на 3.5 відсотка або 3,000,000 більше як в 1958 році. Найбільше дозволів на їзду є в Каліфорнії — 8,154,462, хоч найбільше населення має Нюйоркський стейт, але щодо дозволів на їзду то він стоїть на другому місці.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Посвячення нового монастиря оо. Василіян у Торонті** відбулося в неділю дня 12-го червня ц. р. при численній участі вірних. Стоїть цей монастир — обитель на закупленій мин. року великій площі, на якій оо. Василіяни плянують збудувати Колеґію св. Василія для хлопців. Посвячення монастиря довершив єпископ Кир Ізидор в сослуженні 5 священиків.

● **Олександер Зибенко**, український кооперативний і громадський діяч помер дня 1-го червня ц. р. від розриву серця в місті Конкорд в Австралії. Народжений 12 листопада 1893 р. в селі Майорське, Маріюпільського повіту на Катеринославщині, Ол. Зибенко був учасником українських визвольних змагань і потім у Львові працював інспектором Ревізійного Союзу Українських Кооператив у молочарській кооперації. Залишив дружину Наталію, письменницю, що виступає під прізвищем Нат. Яхненко, й одного сина.

● **Вечір в справі видання „Нарису Археології України"** відбувся дня 9-го червня ц. р., в Торонті, влаштований Комітетом для видання цієї важливої праці відомого українського археолога проф. Ярослава Пастернака. Відкрив вечір і подав інформації про пляноване видання проф. Зенон Зелений і потім автор праці, проф. Ярослав Пастернак, виголосив доповідь про свої археологічні праці в Україні, зокрема про розкопи в Крилосі біля Галича. Книжка матиме ок. 500 стор. друку, в тому понад 300 мап і малюнків.

У СВІТІ

● **У Римі**, в одній з приватних клінік, помер в минулому тижні у віці 55 років британський амбасадор при Апостольській Столиці, сер Маркус Чек. Папа Іван XXIII відвідав був його у шпиталі 29 травня ц. р., за що королева Єлисавета подякувала Папі окремом листом. Також дипломатичний корпус при Ватикані з великим признанням підкреслив факт, що Голова Католицької Церкви особисто відвідав протестантського дипломата. Чек був колись журналістом та служив на різних дипломатичних постах.

● **Індійська преса** повна вісток про нові протикитайські заворушення в Тибеті та про сутички між комуно-китайським військом і тибетськими партизанами. За останніх 20 днів перейшла до Індії дальша тисяча втікачів з Тибету. Головний командант збройних сил Індії, ген. Тімайя, об'їздив північний кордон Індії. Він признав, що китайські комуністи стягають над тибетсько - індійський кордон більші війська, але не виявив стурбування з цього приводу. Індія обсадила кордон сильними військами.

● **У Конґо** помирились два суперники до влади в тій 13-мільйоновій країні, що стане з кінцем цього місяця самостійною державою. Прем'єром став Патріс Люмумба, а первісний кандидат на прем'єра Касавубу делеґував до уряду своїх приятелів. Міністром закордонних справ Конґо став Жістен Вомбоко, абсольвент Вільного університету в Брюсселі та єдиний член першого уряду Конґо, який має високу освіту.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St, Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917, — authorized July 31, 1918.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Отрута поштою

Упродовж одного тільки 1959-го року американські митні власті перепустили через свої руки 6 мільйонів пакунків, в яких із різних закордонних країн переслано до Америки поштою 10 мільйонів комуністичних книжок, брошур, газет і подібної комуністичної пропаганди. Це відноситься тільки до тих посилок, що йдуть другою чи третьою поштовою клясою, бо посилки першої кляси є закриті, себто таємні і їх ніхто, крім того, до кого вони адресовані, не сміє перевіряти. Такою поштою першої кляси переслано до Америки дальші мільйони книжок, газет і листів з комуністичною отрутою. Не диво, що справою мусіли заінтересуватися відповідні власті, зокрема Конгресова Комісія розсліду анти - американської активности і, вкінці, сам Конгрес.

Інтересні інформації на цю тему подав у своїх заввагах на нарадах Палати Репрезентантів 21 червня голова Комісії розсліду анти - американської активности, конгресмен Френсіс Е .Волтер з Пенсилвенії, який уже раніше запропонував відповідне законодатство в цій справі. З інформацій Волтера виходить, що комуністи у своїй пропаганді звертають окрему увагу на молодь і на чужомовні етнічні групи. Упродовж 1959-го року американські митні власті пропустили 380,000 всілякої закордонної комуністичної літератури, заадресованої до різних американських груп і організацій молоді. Мільйони цієї комуністичної отрути переслано цій молоді вільною від контролі поштою першої кляси. Відомо також, що наприклад т. зв. „Комітет за повернення на родіну", що його також коротко називають „Міхайловським комітетом", який має свій осідок у совєтській частині Берліну, пересилає свою пропаґанду листами першої кляси та ще й надану на пошті в Західній Німеччині.

Поминаючи факт, що ефект тієї комуністичної пропаґандивної отрути на здоровий американський організм є мінімальний, тим не менше конґресмен Волтер має повну рацію, запропонувавши Конґресові законопроєкт, щоб кожна „порція" такої отрути в книжці, брошурі чи газеті була відповідно зазначена. В Америці кожна фірма, що продукує будь-яку отруту, зобов'язана виразно і недвозначно означити рід і характер цієї отрути на опакуванні, попереджуючи це видною пересторогою, що в опакуванні є отрута. Це є для охорони життя і здоров'я кожного громадянина. Якщо закон передбачає таку охорону населення перед фізичною отрутою, то тим більше потрібно охорони перед отрутою духовою.

Треба підкреслити, що пропоноване законодавство передбачає пересторогу перед отрутою, а не заборону, отже в нічому не порушує одної з найбільших і найцінніших конституційних вольностей, що відносяться до свободи слова і думки.

Незалежно від заходів Конґресу, нашим моральним і патріотичним обов'язком є всіми доступними нам засобами та на кожному кроці поборювати отруту підступної комуністичної пропаґанди, бо більшість наших громадян занюхає її на милю і без спеціяльної перестороги.

Соломонове рішення

Справа схоплення і вивезення ізраїльськими аґентами з Арґентини до Ізраїлю в травні ц. р. колишнього полковника нацистських СС, шефа жидівського відділу в центральному Ґестапо Адольфа Айхмана, належить до тих справ, в яких „всі мають рацію". Навіть дві безпосередньо заінтересовані держави — Арґентина й Ізраїль — одна одній признавали правду щодо їх засадничого становища. І так, Ізраїль ніколи не перечив, що факт схоплення Айхмана формально порушив суверенну недоторканість арґентинської території, а Арґентина признала, що Айхман, організатор диявольської системи плянового винищення коло 6-ох мільйонів жидів, вийнятковий злочинець. Нота Арґентини в цій справі до Ізраїлю вимагала повернення Айхмана і покарання винуватців схоплення його, з одночасним виразним натяком, що Арґентина готова видати його Ізраїлеві. У своєму листі до арґентинського президента Артуро Фрондізі, ізраїльський прем'єр Давид Бен Ґуріон перепрошував його 10-го ц. м. за формальне порушення суверенности Арґентини, але водночас вказував на той душевний стан, в якому мусять знаходитись жиди, свідомі, що Айхмана, одного із головних винуватців найбільшої катастрофи, що її пережив жидівський нарід за останніх 2,000 років, досі не досягла рука справедливости.

Тому у важкій ситуації опинилась Рада Безпеки Об'єднаних Націй, до якої Арґентина заскаржила Ізраїль. Це був рідкий випадок в історії установи, коли то всі її члени не мали сумніву, що схоплення Айхмана ніяк не загрозливе світовому мирові, й коли представники обох спірних сторін, Арґентини й Ізраїлю запевнювали один одного про бажання жити в згоді та продовжувати давню приязнь. Тому річ ішла про знайдення формули, яка в принципі таврувала б схоплювання осіб з чужинецької території, але й не засуджувала Ізраїлю, що хоче тільки суду і кари для вийняткового злочинця. Соломонова резолюція, що її Рада Безпеки прийняла 23-го ц. м. 8-ма голосами при двох, що стрималися, перестерігала проти поновного порушування суверенних прав країни актами схоплювання з її території осіб, та водночас поручала „відповідну репарацію" збоку Ізраїлю в користь Арґентини. Ту „відповідну репарацію" мають узгіднити Ізраїль і Арґентина.

Дводенні дебати в Раді Безпеки вказали на недопускальність схоплювання людей, але й однакову недопускальність потурання злочинцям, що шукають безкарности на чужій території.

Сталінізм в польській економіці

Головною темою дебат п'ятого пленуму центрального комітету комуністичної партії Польщі, що називає себе Польською Об'єднаною Робітничою Партією, була справа збільшення капіталовкладень в розбудову польської економіки в 1961-65 рр. У висліді нарад того пленуму вирішено збільшити капіталовкладення в розбудову польської індустрії і сільського господарства з ухвалених в 1959 році 514 більйонів злотих — 128 більйонів долярів за офіційним курсом — до 565 більйонів злотих або 140 більйонів долярів, додаючи до цієї суми ще й 15 більйонів злотих з „увірваних" з програми мешкального будівництва.

У проголошених звідомленнях про пленум і про згадане рішення не подано, звідки Польща має взяти таку велетенську суму грошей на пляноване збільшення капіталу в державному промислі. Тож відомо і в Польщі і за кордоном, що польська економіка перебуває в кризовій ситуації, що різні ділянки цієї економіки виказують від довшого часу дефіцитову тенденцію, що — для прикладу — товарова виміна з закордоном закінчилася дефіцитом в сумі 275 мільйонів долярів і що в році 1959 Польща мусіла імпортувати 1,313,000 тонн збіжжя і 42,000 тонн м'яса.

Прийнята програма збільшення капіталу у важкому промислі доводить, що польські комуністи рішені за всяку ціну добитися економічного розвитку і росту і то за ціну дальшого зменшення життьового стандарту населення, звуження продукції товарів щоденного вжитку і скорочення заплянованої давніше, ще за відлиги, програми мешкального будівництва. В цьому польські комуністи хотіли б піти за прикладом Сталіна, який у свій час теж повів був політику збільшення капіталовкладень, зокрема в тяжку індустрію, стягаючи до жалюгідного рівня життьову стопу населення та протиставлячись невдоволенню мас системою терору. Тепер сталінський „досвід" в господарській політиці пробує повторювати Гомулка, не враховуючи можливого активного і пасивного спротиву населення, яке в четвертому п'ятирічці після війни хотіло б жити уже достатніше і бути забезпеченим і мешканням, і харчами, і потрібними продуктами щоденного вжитку.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

„РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ КОРОЛЬ"

Драматичні події останніх часів, від розбиття зустрічі „на вершинах" до майже ворохобні в Японії, були без сумніву особистою трагедією президента Айзенгавера: наприкінці його урядування, вони брутально знищили його амбіцію увійти в історію з престижем провідника світу в дорозі до миру. В його власній країні вони викликали критику його політики і стали матеріялом виборчої пропаґанди.

Але рівночасно ці події наявно показали один аспект президентської позиції, який звичайно прихований під поверхнею американської демократичної системи: позицію президента, як провідника нації. Ця позиція не передбачена прямо в конституції, вона не є правно здефініована, вона не є функційна: її характер радше психологічний. А проте, це сильна позиція. Тільки її сила не про будень. Треба надзвичайних подій, критично важливих, а навіть стану скрути, щоб ця сила проявилась назовні. Треба, щоб нарід був змушений думати й відчувати іншими катеґоріями, як проблеми будня. Треба сказати, що американське громадянство не легко дасться довести до такого стану.

Але ось, коли президент вертався додому із Парижа, прибитий невдачею зустрічі „на вершинах", особисто зневажений вульгарно Хрущовим, країна привитала його спонтанно, без огляду на партійні лінії чи політичні або особисті симпатії.

А б. президент Труман, відомий противник Айзенгавера навіть в персональній площині, закликав громадян молитися за безпеку президента на порозі його останньої подорожі на Далекий Схід. Це мала бути молитва не за Айзенгавера — конституційного голову виконної влади держави, а за Айзенгавера — провідника американської нації.

Треба було півтора століття, щоб позиція президента ЗДА дістала такий характер. Не можна цьому дивуватись. Адже Американська Революція, по своїй первісній суті, не велася за будову нової американської незалежної республіки: вона велася проти диктатури короля Юрія Третього, а республіканська форма ЗДА була тільки вислідом тієї боротьби. Американські колоністи не мали довір'я до влади одної людини в особі короля - самодержця, і не мали довір'я до влади одної людини в особі президента республіки. Це недовір'я, страх, щоб президент не став диктатором, тривало довго в глиб американської історії. Розуміння істоти республіки в „народоправстві", строге визнання засади поділу влади на законодавчу, виконну й судову, і це традиційне упередження до сильного голови держави казали творцям американської конституції обмежити й виразно окреслити права президента нової республіки.

Він мав бути, передусім, головою виконної влади, а те, що мав виконувати, було в великій мірі наказом законодатної влади: президент мав „виконувати закони". До цієї основної функції додано церемоніяльну функцію: приймання закордонних послів, репрезентація держави назовні та у внутрішніх святочних нагодах, надавання ордерів і т. ц. Президент мав бути головнокомандуючим військ в часі війни, він мав бути головним дипломатом республіки мав заключати договори — і то тільки за згодою і порадою Сенату, він мав обов'язок інформувати Конґрес про „стан унії" і пропонувати закони до рішень Конґресу. Партійна система в цій країні зробила його теж провідником своєї партії. У творців конституції була виразна тенденція зробити Конґрес основною і найсильнішою владою країни. Він і був нею через круглу сотню літ. Ввесь цей перший період американської державної історії називають періодом конґресової влади.

При кінці дев'ятнадцятого сторіччя друга влада прийшла до голосу: обставини, що вимагали від Найвищого Суду рішати про конституційність різних потягнень уряду і при тому великі індивідуальності в цьому Суді довели до цього, що цей період дістав назву періоду судової влади.

А не зважаючи на велику конкуренцію законодавчої та судової влади, виконна влада, тобто позиція президента, постійно росла в силі. Здається, творці конституції не передбачували, яку силу вложили в руки свого президента, особливо, коли цей президент умів її використати. В ефекті, американський президент чи не найсильніший своєю владою з усіх модерних демократичних держав. І так, на зміну періоду „судової влади" прийшла президентська влада. Вона росла разом і далі росте разом з тим, як росте обсяг державної адміністрації в дуже численних її проявах, на внутрішньому й зовнішньому відтинку. Очевидно, що ряд „великих" президентів, як Вашинґтон, Джефферсон, Линколн, Вилсон, Френклін Рузвелт закріпили цю владу, а війни світового розміру, економічні революції та кризи і т. п. були особливо добрим тлом для цього. Тепер повага й сила президента ЗДА не має конкуренції.

Та все ж, ця сила і влада президента має функційний характер: вона означає ведення державного апарату, адміністрування країною. У цій діяльності президент підлягає критиці Конґресу і громадянства. Він мусить виправдувати доцільність своєї діяльности, як ось тепер, через свого міністра закордонних справ, мусить перед Конґресом виправдувати доцільність своєї поїздки на Далекий Схід, як давніше виправдував розвідчі лети понад совєтську територію і т. п.

Але, коли держава потребує адміністрації ,так нарід потребує провідника, „батька народу", вчителя, взору для свого життя, формувача ідейного, морального та світоглядового образу народу. Нарід шукає в одній людині символу своєї єдности понад партійні чи інші суспільні поділи.

Колись, на початку американської історії, людина - президент, зустрічалася з недовір'ям, „король" був ненависним символом поневолення, особливо король британського типу. Сто літ пізніше, людина - президент став для американського народу символом його єдности, вчителем, провідником, далеко поза функцію державного адміністратора. Він став — як хтось назвав його — „республіканським королем", і ця назва не викликує вже ненависти. Нарід критикує свого президенда адміністратора, але стоїть поєднано за своїм президентом — народним провідником, особливо в час скрути.

Хтось сказав, що модерна демократія „це безперервна черга одної проклятої кризи за другою". У цій черзі криз президент держави діє не тільки як державний адміністратор, голова виконної влади, головний дипломат чи начальний вождь, але теж як провідник нації, відповідальний за її долю. В конституційних управненнях його формальна сила, але джерело його авторитету лежить у функції провідника.

юст

М. Скала-Старицький

ТЕАТР НАЦІЙ В ПАРИЖІ

На великій площі Шатле в Парижі стоять два театри. Найбільший оперетковий театр Шатле і т. зв. Театр Сари Бернард. В цьому останньому міститься якраз тепер Театр Націй.

Що таке Театр Націй і яка його історія, ціль і призначення?

Театр Націй — це некомерційна, культурна інституція, субвенціонована державним, міським і департаментальним урядами. Одним словом — французьким народом. Історія цього театру бере свій початок з 1922 року. Започаткував її дир. театру „Шан-зи-Лізи", Жак Гюберто, виставляючи театральні п'єси різних народів у їхніх оригінальних мовах, при участі, очевидно, артистів даних народів. Одним із акторів-початківців театру „Шан-зи-Лізи" був теперішній головний директор Театру Націй і обидвох паризьких державних опер, А. Жюльєн. Ідея директора Жака Гюберто так закоренилась в серці молодого Жюльєна, що він використовував кожну нагоду як на міжнародному, так і на місцевому, французькому ґрунті, щоб зреалізувати її в конкретній і постійній формі.

У 1924 році великий французький актор і директор театру „Одеон" (тепер Театр де Франс, Жан Люї Барро), Фірмін Жиміер (1865 - 1933) заснував Універсальне Товариство Театру, яке в 1927 році зорганізувало в Парижі Фестиваль Драматичного й Оперового Мистецтва. В цьому фестивалі взяли участь: Велика Британія, Бельгія, Голляндія, Данія й Росія.

Минуло багато років і врешті аж після другої світової війни в рамах ЮНЕСКО створено Міжнародний Інститут Театру, одною з цілей якого було створення Театру Націй. Почалися безконечні дебати над місцем осідку такого театру. Кожна держава хотіла б такої чести, але та честь дуже дорого коштує.

Та поки тривали дебати, обидва директори Театру Сари Бернард у Парижі, А. Жюліен і Кльод Плянсон, заініціювали так звані Фестивалі Парижу під назвою „Міжнародні Зустрічі Театрів". Ці „Зустрічі" почалися в 1953 р. й відбувались в Театрі Сари Бернард кожного року в березні, квітні й травні. Досвід виявився корисним не так під матеріяльним, як під моральним оглядом, і коли врешті 4 березня 1957 року Комісія Міжнародного Інституту ЮНЕСКО прийняла статут Театру Націй і звернулася з просьбою до французького державного, паризького й департаментального урядів про дозвіл на влаштування такого театру в Парижі, директор Жюльєн переконав усі ці відповідальні чинники в доцільності створити такий театр у Парижі. І так після 35 років сповнилася ініціятива Жака Гюберто й мрія колишнього непомітного актора Жюльєна, який очолює тепер два найважливіші театри Парижу (Державну Оперу й Оперу-Комік) і один національний Театр Націй.

За час існування цього театру виступали в ньому майже всі народи світу з своїми власними драматичними й оперовими трупами, оркестрами, фолкльорними ансамблями. Не було ще тільки такої нації, як українська, бо українці виступають під знаком СССР. Всі ці народи презентували різнонаціональній публіці Парижу 117 своїх власних театральних труп, ансамблів, стилів, інструментів, мовної, співочої, літературної, музичної й драматичної творчости.

Про ці виступи вистави, їх мистецький рівень і культуру писала й пише преса цілого світу. Це й є отой всесвітній контакт, взаємопізнавання народів через залізні, бамбусові, пашпортові й інші заслони. Щоби побачити, відчути й зрозуміти душу даного народу, його культуру і досягнення не тільки в матеріяльній, але й особливо, в духовій ділянці, не треба тепер їхати в якісь небезпечні й недоступні джунглі, епідемічні околиці. На сцені все як у дзеркалі. Яка прекрасна, яка геніяльна ідея створення такого театру, таких зустрічей всіх культур і рас! Скільки зусиль треба було зужити фанатикам, щоб доказати французькому урядові, що матеріяльні втрати, зв'язані з веденням Театру Націй, оправдують себе!

Як функціонує цей театр?

На чолі його стоять головний директор і його заступник. Держави цілого світу зголошують свої пропозиції взяти участь з такою чи іншою мистецькою групою, театром, ансамблем. З-поміж тих пропозицій головний директор вибирає найцікавіше й найоригінальніше, укладає програму й посилає її на затвердження Театральній Комісії, яка складається з міністра освіти й культури, міністра закордонних справ, міністра фінансів, представника міського уряду Парижу, представника префектури й кількох представників Міжнародного Інституту Театру. Ця Комісія є рівночасно й Контрольною комісією театру. Після затвердження пляну, бюджету й програми кожного сезону, директор запрошує офіційно ті театри й ансамблі, що їх затвердила Комісія.

Що дає театр, а що мусять забезпечити собі самі учасники?

Театр дає залю, адміністрацію, технічний персонал, бере на себе всі адміністраційні видатки, включно з афішами, рекламою й пропаґандою в пресі, радіо й телевізії. Учасники мусять оплатити кошти своєї подорожі та побуту. Весь прибуток з вистав звільняється від податків, і дирекція театру передає його учасникам. Одним словом, — Франція взяла на себе головну й основну частину коштів ведення театру.

Про те, що я бачив і чув досі у цьому всесвітньому Театрі Націй, — іншим разом, тепер на закінчення одне питання: чи існують якісь перспективи в цьому театрі для нас, українців, як нації, а не тільки як складника такої чи іншої політично - хемічної формули?

В дирекції театру мені відповіли, що принцип державности (принцип усіх різнородних політичних установ і організацій) не є тут обов'язковим. Рішальним чинником є мистецький рівень і вартість продукції учасника, власне кандидата на участь. Ясна річ, що з театром, оперою чи іншим мистецьким ансамблем ми, частина нації на чужині, не можемо порыватися, але з фолкльором, яким навіть такі старі й культурні народи, як греки, презентують себе в Парижі в рамах вистав цього театру, ми себе не посоромили б. Це було б далеко цікавіше, як їздити по всьому світі з відірваними й надзвичайно коштовними виступами, на яких грубо заробляють всякі несумлінні організатори й посередники, а місцева преса часто іґнорує їх. А якщо й не іґнорує, то успіх і досягнення в тій чи іншій країні не є успіхом і досягненням на міжнародому, всесвітньому полі. Я маю на думці Капелю Бандуристів, у якої є всі дані попасти в програму Театру Націй.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

У СПРАВІ ФОНДУ НАГЛОЇ ПОТРЕБИ

Ваш намір створити Фонд Наглої Потреби за рахунок дивіденд, виплачених членам Союзу, можу лише привітати. Щорічна виплата цих дивіденд мене давно дивувала. Незначні ці суми не мають ніякої ефектности, але зложені на один рахунок складають чималу суму яких $150,000 на рік. Якщо взяти десятирічний період, то складеться сума $1,500,000 а це вже просто фантастична справа, за яку можемо перевести в життя не одну важливу справу... Одночасно з цим, прошу належну мені дивіденду за 1960 рік зарахувати до наміченого Фонду Наглої Потреби. Хочу також сказати, що я вже 8-ий рік хворію і не працюю, а в зв'язку з цим в мене дуже незадовільні матеріяльні обставини, але і для мене сума дивіденди не має більшого значення.

О. Мироненко
Клівленд, червень 1960 р.

В другому листі з наступного вже дня п. О. Мироненко додає:

Вчора я послав Вам листа з просьбою належну мені суму дивіденди за 1960 рік зарахувати до Фонду Наглої Потреби. Тепер прошу зарахувати до того ж фонду дивіденду належну моїй донці, яка теж є членом УНСоюзу.

Одноразово хочу сказати, що наближається час великих подій... Ми мусимо бути готові до всяких можливостей. Необхідні матеріяльні засоби, єдність та координація дій всіх наших репрезентаційних організацій.

О. М.

„При цьому пересилаю чеки на Фонд Наглої Потреби. Я дуже радо прийняв вістку про створення такого Фонду. Бажаю успіху.

Степан Данилевич

В залученні пересилаю три чеки, себто дивіденду на Фонд Наглої Потреби. Робите добре діло! Щасти Боже!

Осип Приймак
(Балтимор)

Ідея створення Фонду Наглої Потреби незвичайно влучна і на часі. Я певна, що цей Фонд виконає вже в недалекому майбутньому свою велику місію, як тільки настануть великі дні. Цей зворот зглоповерненя скромних дивіденд-чеків на дрібні квоти не зробить, на мою думку, ніякої різниці у річному бюджеті. І тому я щиро вітаю реалізацію такої гарної ідеї! Звертаючи мій чек - дивіденду до Вашої диспозиції, маю честь заявити, що я раз назавжди зрікаюся моїх чеків і передаю їх на повищий фонд. Зрікаюся також раз назавжди дивіденд від моєї другої поліси і призначаю цю квоту на той самий фонд. Хай Бог Вам помагає! Коб лише ця ідея перемінилася в діло серед всього нашого загалу в Америці!

Марія Заваликут
(Сиракюзи)

Остап Тарнавський

ТЕАТРАЛКА

(2)

Засипуючи мене такими поясненнями старуха вручила мені ще один квиток і я негайно, щоб не втрачати часу, бо вже пролунав третій дзвінок в коридорі, підступив до тих розчарованих театральних аматорів, які підпирали стіну, і почав пропонувати їм купно квитка. Але ціна квитка була для них недоступна. Я не дуже впрошувався із квитком, бо і що ж мені з того, чи він проданий, чи ні. Але тут станула при мені моя старуха і з закидом - жартом промовила:

— Не продали? Не вмієте торгувати! Ось дивіться, як це я зроблю!

Рішуче вистукуючи палицею, вона підійшла до першого з ряду молодця, з вигляду студента і сказала:

— Хочете йти на виставу?

— Хочу — відповів незнайомий увічливо.

— То купіть квиток, у мене зайвий квиток.

— Прошу, я радо! А скільки коштує?

— Це першорядний квиток — пояснювала старуха — за шість долярів. Скільки він для вас вартий?

— П'ятдесять центів — відповів спокійно молодець і я з подивом поглянув йому в очі. Він був зрівноважений і навіть гордий, що може запропонувати ціну. Не збентежилась і старуха. Вона лише вигукнула з акторською позою:

— За шість - доляровий квиток п'ядесять центів? Не можете заофірувати вищої ціни?

— Ні! Я можу видати лише п'ятдесять центів...

Я вже хотів відійти, як старуха скомандувала до мене:

— Дайте йому цей квиток задармо. — Я передав квиток незнайомому, а старуха скомандувала „ходім" і подалась у залю. Йшла попереду сперта правою рукою на палицю, а лівою тримаючись моєї руки. Я йшов біля неї з торбою в лівій руці, а вже за нами йшов незнайомий молодець, який встиг раніше сказати мені чемно „дякую", схиляючи при цьому з повагою чоло і застромлюючи свою підволярівку в кишеню. В цьому моменті я відчував злість. Яка несправедливість! Я заплатив за квиток три доляри, та ще й дістав під опіку старуху із важкою торбою книжок. А цей молодець іде на Шекспірівський фестиваль зовсім задармо, незв'язаний ніякими зобов'язаннями і могтиме виставу сприймати в осамітненні. Що це велика розкіш сприймати виставу самому для себе, я переконався саме того вечора. Моя чорна дама не лише накинула мені своє товариство, але ще й почала дописуватись своєю говірливістю. Спочатку вона кидала досить голосні завваження, чи радше вислови захоплення у стилі:

— Чудесно! Іт'с ґрейт! Іс'нт іт? ґрейт! Ґрейт!

Далі стала докидувати репліки, чи цілі коментарі, а вкінці стала цитувати цілі рядки Шекспірової п'єси раніше ніж їх успівали виголосити актори на сцені. Я дивувався її захопленню для генія Шекспіра, я згоджувався з нею у признанні для акторів, бо вистава була справді величня, я подивляв її пам'ять і знання, але ж я витратив три доляри, щоб дивитись на сцену, слухати акторів і сприймати Шекспірові думки з вистави, а не вислухувати сентенцій старухи.

— О, чусте, що вона каже, — защебетала старуха, коли на сцені Беатріче відповідала на припущення ґовернора Месіни, її дядька Леонато, що він побачить свою племінницю одного дня „припасовану до чоловіка" і повторила всю фразу за Катериною Гепберн: "Not till God make man of some other metal than earth! Would it not grieve a woman to be overmastered with a piece of valiant dust?"

— Ґрейт, ґрейт — захоплювалась голосно старуха — Існit? — зверталась вона не так до мене, як до всієї авдиторії, що сиділа довкола.

Я не відказував нічого. Просто, з удаваною ввічливістю я похитував головою і вперто старався якнайбільше сприйняти із сцени.

Та широка конверсація почалась щойно в перерві. Я вже під час вистави надумав був на перерву вийти у коридор і в цей спосіб здобути хвилину самоти, але старуха, ще заки добре запала куртина, закидала мене словами:

— Бачите, яка знаменита вистава, а вони відмовились від театру. Це я про мого зятя і про мою доньку. Вже були рішені вийти до театру і раптом зять скривився з гримасою і сказав: піду у клюб. А дочка підхопила цю думку і навіть не захотіла встати з фотелю, щоб переодягнутись. А внук, ви бачили його, як він радо побіг у кіно. Ага, ось гляньте, яку книжку я йому придбала, (старуха посягнула до торби і витягнула книжку у червоній оправі), та чи захоче він її читати? Погляньте і скажіть свою думку про цю книжку.

Моя сусідка подала мені книжку. Це була якась історія про хлопця - школяра з ілюстраціями і я радо взявся переглядати книжку, вдоволений, що дістав зайняття і не мусітиму слухати пояснень старухи. Але вона знову увійшла в розмову з поясненнями:

— Це добра книжка. Її автор мій приятель. Або візьміть цю книжку. Яка ваша думка — і вона витягнула іншу книгу і вручила мені. Нової книжки я навіть не встиг розкрити, бо старуха почала іншу розмову:

— Що ви скажете на цього мого зятя. Він ще не переступив п'ятдесятки і вже хоче йти на пенсію. Ви розумієте, на пенсію. Нечувана річ! Колись молодий офіцер хотів робити кар'єру... Яка вища ранґа за капітана — різко запитала мене сусідка — Ріp-адмірал, чи адмірал?

Я не знав, ніколи мене не цікавили ранґи, то я й не знав про ранґи взагалі, а не то про такі спеціялізовані. Чомусь у моєму уявлінні контр - адмірал повинен стояти вище від адмірала, може тому, що в нього довший титул і я сказав:

— Адмірал!

— Ні, таки, здається, ріp-адмірал! То ж, я кажу йому, підожди ще рік чи два роки, дістанеш ранґу конр-адмірала і тоді вже йди у відставку, бодай більшу пенсію дістанеш. Та він ні. На пенсії йому не залежить, бо гроші має, одідичив майно. А хоче позбутись зайнять. Такі тепер люди...

ЮВІЛЕЙНИЙ 1959 РІК МАЗЕПИ

(Звіт ЮКОМА на ліквідаційному засіданні 27-го травня в Ню Йорку, виголошений проф. В. Січинським, головою ЮКОМА)

Історичний, ювілейний рік 250-ої річниці діяльности і смерти Великого гетьмана І. Мазепи, по українських громадах Вільного Світу, знайшов великий відгомін та ентузіястичне відмічення, що значно спричинилося до популяризації І. Мазепи поміж українським громадянством і чужинцями. Святкування відбувалося організовано, з великим територіяльним розсягом і по всіх континентах світу.

Ювілейний Комітет Мазепи (ЮКОМА) зорганізовано в квітні 1958 р. при Українському Конгресовому Комітеті Америки з осідком в Ню Йорку. Комітет складався з 33 осіб, що заступали найважніші українські громадські організації Америки. Основуючі збори 14 червня 1958 р. обрали Президію в складі голови — проф. В. Січинського, трьох заступників — дир. В. Мудрого, проф. Д. Горняткевича і проф. В. Доманицького та двох секретарів — д-ра Я. Падоха і дир. С. Литвиненка. Члени ЮКОМА були поділені по окремих Комісіях як референти.

Пленарних засідань ЮКОМА відбулося 10, засідань Комісій 20. В перших днях січня опубліковано відозву УККА з проголошенням року 1959 як Року Мазепи. Слідом за тим проголошено подібні відозви КУК в Канаді та Української Репрезентації з Аргентині.

ЮКОМА поставив собі завданням — пропаганду Ювілейного Року, координацію діяльности місцевих ЮКОМА та провадження інформаційно-дорадчої служби. Свій зв'язок з громадянством провадив через українську пресу, вміщуючи в ній періодичні комунікати, принагідні інформації та повідомлення. ЮКОМА, як централя, не виробила одного пляну святкувань, а старалася викликати ініціятиву і творчу снагу місцевих організацій, відповідно до місцевих умов та можливостей. Така позиція вповні виправдалася, про що свідчить велика різноманітність всіх імпрез, не раз досягаючи оригінальности змісту і форми. Загальний плян ЮКОМА торкався головно календарного розміщення та вимивання повторности і рівнобіжности імпрез. І так в перших місяцях 1959 р. відбувалися доповіді про І. Мазепу і його добу; в літніх місяцях — імпрези по вакаційних оселях; восени — імпрези молоді, виставки, та в останніх місяцях 1959 р. — головні імпрези, Академії і свята.

Акція ЮКОМА, спочатку мало помітна, з ходом часу досягла нечуваного розголосу і величезного висліду, понад всі сподівання. Залишається фактом, що майже всі численніші українські громади, особливо ЗДА й Канади, включилися в загальну акцію та видатно спричинилися до звеличання діяльности Великого Гетьмана.

Вже на початку 1959 р. вийшли видання інформаційно-пропаґандивного змісту. Український Національний Музей в Шикаґо випустив бронзову і срібну медалі з нагоди ювілею і портрет гетьмана у виконанні мистця В. Масютина. Музей в Клівленді — картки з портретом І. Мазепи, печатку і коверти з гаслами. Пласт в Торонто — прекрасні філателістичні видання: марки пластової пошти, пропам'ятні марки з портретами І. Мазепи, печатку і коверти з пам'ятками по Мазепі та гаслами. Сам ЮКОМА, крім відповідних бланкетів і коверт, видав жетон з гербом Мазепи і ювілейними роками.

Відомості про імпрези в терені ми зібрали, головно, за інформаціями української преси, хоч не всі імпрези були референовані. Доповідей відбулися у всіх більших скупченнях Українців, зокрема в Ню Йорку, понад 10, по кілька в Филаделфії, Шикаґо, Монтреалі, Вінніпеґу, Торонто, Оттаві, Едмонтоні, Гамілтоні, Честері, Балтиморі, Сиракюзах, Боффало та ін. Чимало доповідей відбулося по інших українських осередках у Південній Америці, Европі, Австралії. Крім того Наукові Конференції були в НТШ в Ню Йорку, Шикаґо, Торонто, УВАН у Вінніпеґу і Ню Йорку.

В літніх місяцях Мазепинські імпрези відбулися в таких оселях, як „Союзівка" Українського Народного Союзу, Елленвіл СУМА, Українського Робітничого Союзу (Пласту), „Полтава" коло Торонта, в Равн Лейку, Пластовій оселі в Іст Четґем.

Українська молодь, що активно брала участь у більшості імпрез, улаштувала ще великий Здвиг Молоді в Ню Йорку в днях 19-20 вересня (Пласт, СУМА, МУН, Ліґи Молоді, Спортова Централя). На здвизі, з численними учасниками з Ню Йорку і околиці, були змагання з українознавства, мистецтва і спорту, відзначені цінними преміями.

Восени 1959 р. відбулися виставки, присвячені І. Мазепі. Виставка уряджена д-р В. Луцевим, відбулася в Торонті, Монтреалі і Гамілтоні. Інша виставка „І. Мазепа і його доба", упорядкована В. Січинським, відбулася в Ню Йорку (2), Балтиморі, Шикаґо і Вашингтоні.

Більшість імпрез та Академій, присвячених гетьманові І. Мазепі, відбулися в останніх місяцях 1959 року, що пройшли з великим успіхом в повних великих залях Америки. Лише в ЗДА і Канаді таких Академій відбулося понад 30! Найбільша така урочиста Академія відбулася в Ню Йорку 11-го жовтня 1959 р. в приміщенні Гантер Каледж, що складалася з святочної доповіді, концертової частини і театральної вистави Української театральної дружини під проводом Б. Паздрія. Велика заслуга в успіху цієї імпрези належить Об'єднаному Комітетові м. Ню Йорку (голова І. Винник) та референтові імпрез ЮКОМА — Ользі Сонєвицькій. Поза тим більші Академії відбулися в слідуючих містах ЗДА: Филаделфії, Дітройт, Шикаґо, Гамілтон, Честер, Іст Четґем, Балтимор, Волланд, Джерзі Ситі, Бостон, Бріджпорт, Конн., Фінікс, Арізона., Лос Анджелес, Мілвокі, Гемстед, Нюарк, Омаґа, Небр. Крім того НТШ улаштувало Академії для чужинців в Колумбійському університеті в Ню Йорку і в місцевості Мазепа, Міннесота. В цьому останньому містечку НТШ вручило святочну грамоту, медалю з портретом І. Мазепи і старовинну оригінальну мапу України поч. 17 ст. В Канаді Академії відбулися в Вінніпеґу, Торонті, Едмонтоні, Монтреалі і Ванкувері.

Крім того відбулися дві театральні вистави-рецитації з Ню Йорку, під проводом Й. Гірняка і О. Добровольської та Радіо-програма через станцію CRUA в Альберті.

Святочні Академії чи інші більші імпрези відбулися — у Франції: Париж (Т-во „Відродження"), у Східній Франції — Кнютанж, Везен-Шалс; у Північній Франції: Лібаркур, замок Абонлан. В Англії — в Лондоні Академію улаштувало Англійсько-Українське Товариство. В Арґентині святочний виклад відбувся в університеті в Буенос Айресі, у Вероніка, Кордоба. В Австралії велика Академія відбулася в Мелборні, улаштована хором „Боян в Сиднеї", і в місцевостях: Нова-Південна Валія, Аделайда, Брізбен, Пертс та ін. Деякі радіовисильні мали спеціяльні лекції про І. Мазепу. В багатьох школах відбулися виклади про Мазепу, організовані Центральною Шкільною Радою.

Видання, присвячені І. Мазепі, мають різноманітний характер. На початку 1959 р. появилося коло 10 Календарів-альманахів різних українських видавництв і часописів, які вмістили численні статті і розвідки про Мазепу і його добу. Самі часописи вільного світу протягом 1959 р. видрукували, крім численних інформацій і повідомлень, також цінні статті і розвідки, таких авторів, як К. Біда, В. Витвицький, А. Господин, Ю. Григоріїв, І. Губаржевський, В. Доманицький, А. Заплітний, Б. Кентржинський, С. Килимник, В. Косик, І. Левадний, Ю. Лісовський, І. Лобур, В. Луців, А. Москаленко, Т. Мацьків, О. Оглоблин, Д. Олянич, І. Світ, О. Семененко, В. Сенютович-Бережний, В. Січинський, Р. Сидорук, Р. Смаль-Стоцький, Ю. Крохмалюк і П. Шандрук.

З спеціяльних чисел, присвячених І. Мазепі, відмітимо „Пластовий Вісник", Торонто, ч. 1-48, „Музейні Вісті", Шикаґо, ч. 1-2, „Поклін гетьманові І. Мазепі", Торонто.

З окремих видань ще в 1958 р. вийшла книжка про Мазепу К. Меннінга в англійській мові, В. Луцева „Мазепа" — життя і подвиги великого гетьмана". З початком 1959 р. вийшла 2-гим виданням праця В. Січинського „І. Мазепа — людина і меценат". Видавництво М. Денисюка випустило 6-ти томову повість Б. Лепкого „Мазепа". Появився Байронів „Мазепа" в перекладі на українську мову О. Веретенченка.

З чужих авторів вийшли книжки про І. Мазепу в мовах французькій, німецькій і японській. Появилася драма Е. Ларсона про І. Мазепу в англійській мові. На початку 1960 р. вийшла більша праця О. Оглоблина про Мазепу. Має вийти монографія про І. Мазепу Б. Кентржинського в шведській мові.

ЮКОМА приготовив до друку Мазепинський Збірник, що мав бути видрукований накладом УККА в кінці 1959 р. Цей Збірник має бути завершенням праці ЮКОМА.

УККА видав Мазепинський Збірник в англійській мові. Це є передрук статтей про гетьмана Івана Мазепу з „Українського Квартальника". Збірник цей має назву: — „Iwan Mazepa: Hetman of Ukraine". On the 250th Anniversary of his rising against Russia. New York, 1960.

З нагоди Мазепинського Ювілейного року, українські мистці у Вільному Світі дали твори, зв'язані з діяльністю І. Мазепи. З портретів Великого гетьмана особливу вартість має великий портрет І. Мазепи, виконаний олійними фарбами мистцем Андрусевом з Филаделфії і графічний портрет у виконанні І. Кейвана в Едмонтоні. В обидвох портретах належно використано літературу про І. Мазепу та вірогідні гравюри Мазепи у виконанні його сучасників. З баталістичних творів звертає на себе увагу „Бій під Полтавою" мистця Р. Пачовського.

Працю ЮКОМА при УККА фінансував УККА. Фінансовий звіт від УККА подав заступник голови ЮКОМА В. Мудрий. У світлі цього звіту УККА вложив у працю ЮКОМА 3,505.46 долярів. З різних імпрез вернулося до каси УККА 3,278.95. Недобору лишилось 226.51 долярів. Цей недобір збільшиться, коли до нього будуть дораховані кошти видання збірника в англійській мові, зложеного із статтей, друкованих у 3-ох числах Українського Квартальника за 1959 р. про гетьмана Івана Мазепу.

УККА стоїть ще перед виданням згаданого у звіті голови ЮКОМА В. Січинського збірника наукових праць про І. Мазепу в українській мові.

Відбувся Третій З'їзд Асоціяції бувших Українських Політичних В'язнів

11-го червня ц. р. в Українському Народному Домі в Ню Йорку відбувся Третій З'їзд Асоціяції бувших українських політичних в'язнів і репресованих під совєтами та іншими окупаційними режимами.

З'їзд відкрив в. о. голови Головної Управи Асоціяції от. Т. Бульба - Боровець, а керувала нарадами Президія, головою якої був вибраний ред. С. Підкова і секретарем п. І. Йова. Про діяльність Асоціяції між другим і третім з'їздами звітував в. о. голови Головної Управи, а доповнили його члени Головної Управи пп. Д. Мельник і І. Йова.

На адресу Президії, між іншими, наспіли привіти від організації бувших політичних в'язнів з Австралії за підписом голови Головної Управи ОБРУС-у п. П. Клименка, з Великої Британії за підписами голови Головної Управи ДОБРУС-у п. С. Ляшенка й секретаря п. П. Куща, з Німеччини за підписом голови Головної Управи ДОБРУС-у інж. Д. Білого й секретаря ред. Ю. Семенка. Від Центрального Комітету СЗСУ-СП надіслав привітання його голова п. В. Доленко. Від СВУ Третій З'їзд привітав усно голова Головної Ради п. О. Калиник.

Голова Головної Управи ОБРУС-у в Австралії п. П. Клименко у своєму окремому листі до Президії З'їзду висловив побажання, щоб всі братні організації бувших політичних в'язнів - репресованих під совєтами, які існують в різних країнах, об'єдналися під керівництвом одного спільного центру. Цей його внесок підтримано відповідною постановою Третього З'їзду Асоціяції і зобов'язано новообрані органи Асоціяції поробити старання в тому напрямку.

Після доповіді проф. Ю. Бобровського „Новий етап у міжнародній політиці" відбулася жвава дискусія.

До новообраних керівних і контрольних органів Головної Управи Асоціяції вибрано: п. Д. Мельник — голова; п. І. Йова — заступник голови; п. О. Кейс — секретар. Головою Контрольної Комісії вибрано ред. С. Підкову.

Поправки й доповнення до статуту та резолюції й постанови запропонував З'їздові ред. В. Коваль — голова Статутарно - Резолюційної Комісії, які після обговорення й були затверджені.

З'їзд закінчено відспіванням українського національного гимну.

Цього ж дня о 8-ій годині вечора в приміщенні Українського Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку з нагоди Третього З'їзду Асоціяції відбулася Міжнаціональна Зустріч - Бенкет учасників З'їзду з представниками поневолених Росією народів, з-поміж яких були присутні від білорусів п. Н. Абрамчик — Білоруська Національна Рада; п. Д. Бачадзе — Грузинське Демократичне Об'єднання; п. п. Ґаріп Султан і Ґамід Вашід — Ідель - Уральська незалежна група; п. В. Глазков — від козаків-самостійників.

Від Американського Комітету Визволення був присутній з дружиною п. Е. Куніґольм — директор еміґрації і начальник політичного відділу АКВ. З-поміж українців були члени Головної Управи Асоціяції, Головної і Крайової Управи СВУ, СЗСУ - СП, відомий український суспільно-громадський і політичний діяч О. Семененко та інші.

Після молитви, яку провів о. п. Мелих з Картерету, Н. Дж., та зі смаком приготованої пп. Д. Самійленковою й О. Самійленковою перекуски, присутні обмінювалися думками. Керував Бенкетом п. П. Білий, який перше слово уділив п. Е. Куніґольмові. Спочатку промовець говорив по - англійськи, а потім по-російськи, вибачившись перед тим, що говорить мовою поневолювача українського народу, бо української мови не знає. Він перестерігав утікачів з-поза залізної заслони, вказавши на зміну тактики Москви супроти еміґрантів з СССР, яка тепер полягає в тому, що Берлінський Комітет, провалившись із зазиванням їх на „родіну", намагається якнайбільше „завербувати" до просовєтської роботи на еміґрації. Отже, фактично вербує шпиґунів з цієї катеґорії людей для підривної роботи в не-комуністичному світі. Далі п. Е. Куніґольм зупинився над проблемою боротьби з комунізмом, вказавши на Корею, як на приклад, що в корейській війні, де фактично точилася війна з комунізмом, увесь її тягар лежав на плечах ЗДА. Він підкреслив, що це вказує на те, що в не-комуністичному світі немає ще повного зрозуміння загрози комунізму.

Дугим за чергою виступив представник СВУ ред. В. Коваль, який зазначив, що говоритиме російською мовою, аби його краще розуміли ті, що не знають української мови. Він заявив, що ні один український самостійник не може впійматися на вудку Москви, хоч би яку вона „тактику" до цієї катеґорії еміґрантів не застосовувала. Натомість, якщо взяти під увагу т. зв. російську „антикомуністичну" еміґрацію, то вона цілком і повністю підтримує чергову Москву і для цього її вербувати не потрібно. Він заявив, що серед москалів на еміґрації немає ані одної групи, яка б визнавала за поневоленими Росією народами права на державне існування, яке відібрала червона Москва.

Для нас, українців, сказав він, немає жадної різниці між червоними й білими росіянами — бо обидві ці катеґорії є московськими імперіялістами. Комунізм без Москви ніякої загрози не представляє, бо комуністичні партії в інших країнах є московською аґентурою і існують так довго, доки існує комуністична Росія. Американцям слід шукати приятелів серед поневолених Росією народів, бо вони найкраще знають ціну пропаґанди московських імперіялістів, на яку ще ловляться народи, що не скуштували московського комунізму. Поневолені Росією народи треба підтримувати на дусі й сказати їм сьогодні, що дасть їм визволення, а не обмежуватися обстрактною „боротьбою" з комунізмом. Коли б сьогодні, на хвилях етеру в Україну, линули слова правди про економічний визиск українського народу Москвою, про русифікацію України й політичне безправ'я в „суверенній" УССР, можна не сумніватися в тому, що Нікіта Хрущов не мав би нахабства так брутально говорити про „американський імперіялізм", а систему московського рабства підносити людствуш, як найвище досягнення комунізму. Тільки така політика змусить Москву до оборони в холодній війні, а ЗДА придбають справжніх союзників у боротьбі з тими, які змагають до загарбання всього світу!

У своєму виступі п. Ґаріп Султан підкреслив також, що саме російська еміґрація є вірним помічником комуністичної Москви, бо заперечує право поневолених Росією народів на власне державно-національне існування. Як приклад, він навів такий „труд" російської еміґрації, як „Неізвращонная історія Русі - Украіни", що її рекламується в російській еміґраційній пресі. Такі самі „історії" росіяни пишуть і про Ідель - Урал, і про інші поневолені Росією країни. Він висловив віру, що спільними силами всіх поневолених Росією народів буде зруйнована московська в'язниця, і поневолені відзискають свободу й незалежність.

Основоположник Асоціяції бувших українських політичних в'язнів п. І. Самійленко сказав, що імунітет української самостійницької еміґрації, а зокрема тих, що знають московський комунізм з власного пережиття, такий великий, що ніякі заходи Москви не матимуть успіху виключно з новою її тактикою, і що „ми самі впорасмося з московською аґентурою в нашому середовищі". В дальшому він висловив цілий ряд думок щодо ведення протикомуністичної політики.

Представник від білорусів п. Н. Абрамчик підкреслив спільні цілі, що єднають український і білоруський народи в боротьбі за визволення, і ситуацію, в якій знаходиться сучасна міжнародна політика супроти комунізму.

Інж. В. Глазков виголосив загальну промову, яка переривалася гучними оплесками присутніх. Він категорично заперечив, що світ знаходиться під загрозою комунізму, бо це лише форма сучасного російського імперіялізму, під плащиком якого Москва переслідує свої старі імперіяльні цілі. Він зазначив, що російські еміґранти з 1917 року підтримують сучасну політику Кремлю, хоч нібн то стали американськими громадянами, провадять на ділі підривну діяльність проти ЗДА. Вони попролазили до різних американських державних установ і скеровують політику ЗДА на рейки неіснуючого „інтернаціонального комунізму", тоді коли треба боротися проти російського імперіялізму. Він підкреслив, що сьогодні дикі народи Африки дістають державну незалежність, але, коли мова йде про поневолені Москвою народи, тоді тут накладається своєрідне „табу"? Якщо така „політика" супроти поневолених Москвою народів продовжуватиметься далі, ЗДА ніколи не здобудуть собі приятелів і дійових союзників у своєму змаганні за вільний світ. Всякі обіцянки про те, що спочатку треба вбити ведмедя, а потім ділити його шкіру, вже нікого на вудку не впіймають. Поневолені народи вже мають досвід з „німецького визволення", і вже настав час сказати, що ті народи дістануть, поки розвалять ненависну тюрму народів?

На закінчення промов виступив от. Т. Бульба-Боровець голова ГУ СВУ, який закликав представників поневолених Росією народів кріпити й поширювати спільний фронт боротьби проти найбільшого ворога вільнолюбного людства — імперіялістичної Росії.

Після цієї напівофіційної частини гості ще довго розважалися й ділилися думками про вдалий вечір та його вислідн.

Підготовкою Бенкету займався п. Д. Мельник — теперішній голова Асоціяції, і всі присутні йому щиро вдячні за його відданий труд.

Інформація Президії З'їзду

Нарада представників Українських Професійних Товариств Америки

В четвер, 16 ц. м. відбулася друга з черги конференція Українських Професійних Товариств Америки, яку і цим разом скликало Товариство Українських Інженерів Америки. Приявні були представники: Тов. Українських Лікарів Америки, Тов. Українських Правників, Спілки Українських Журналістів і назване Тов. Українських Інженерів. Підчас наради продискутовано проєкт правильника „конференції Українських Професійних Товариств Америки", якої першою ціллю були б спільні виступи Товариств — членів у міжних національних справах. За тим проєктом правильника, членами конференції мають стати: Об'єднання Українсько-Американських Ветеринарних Лікарів, Товариство Українських Інженерів Америки, Українське Лікарське Товариство, Товариство Українських Правників і Товариство Українських Професіоналістів. Членом Конференції може стати кожне українське професійне товариство, що захоче стати членом і на якого погодяться всі члени конференції. Кожний член Конференції (товариство) має один голос. Провід: „Конференцією" і засіданнями по черзі проводять представники членів Конференції (товариств), як устанено в списку членів. Предсідник діє підчас наради, якою проводить. Він дає теж ініціятиву до скликання чергової наради. Рішення нарад Конференції повинні б západати одноголосно, але є правосильні, коли проходять більшістю. Кошти дії Конференції покривають партиципуючі члени (товариства) в рівній мірі. В нарадах Конференції може брати участь від кожного члена (товариства) довільне число представників голови або уповажненого управи. Кожний член конференції має право суґерувати скликати засідання діючому голові.

СПРАВЛЕННЯ

В сьомому уступі допису п-ні Іванни Савицької п. н. „Десятиліття Пластової Станиці у Филаделфії" у „Свободі" за 23 червня ц. р., було пропущених п'ять слів, які змінили висловлену там думку. Уступ повинен звучати: „Сьогодні вистави для українських дітей, виведені власними силами, мусять бути виховними в повному значенні того слова. Українські народні казки, в яких зберігається непереможна правда, краса і сила, чекають своєї постановки".

ФОНД НАГЛОЇ ПОТРЕБИ

У „Трибуні УНСоюзу", що появилася з датою вівтірка, 7-го червня, був уперше проголошений заклик Головного Уряду УНСоюзу в справі створення при УНСоюзі Фонду Наглої Потреби, що має на меті заздалегідь придбати можливо найбільшу суму „на ратунок життя і волі українців на випадок всенаціональної загрози чи тривоги". Уже в перших днях після проголошення цієї акції, до Головної Канцелярії УНСоюзу та до Редакції „Свободи" почали напливати не тільки голоси ентузіястичної апробати і піддержки цього великого почину, але й перші добровільні звороти дивідендових чеків, з яких цей фонд у першу чергу складатиметься. Перший список жертводавців на загальну суму $238.10 був проголошений в „Свободі" з 11-го червня ц. р. Від того часу пожертви у формі звернених дивідендових чеків від членів УНСоюзу, як і готівкові пожертви невпинно напливають. Друкуючи цей другий список, прохаємо всіх тих, що повертають на ціль Фонду Наглої Потреби дивідендові чеки УНСоюзу, щоб вони ці чеки ОБОВ'ЯЗКОВО підписували, бо без підпису чек не має вартости, а повернення його назад до жертводавця для підпису вимагає часу та зайвої праці. Рівночасно із зворотами чеків та пожертвами надходять численні листи, в яких члени УНС і громадяни висловлюють свою опінію в справі цього Фонду. Частину цих голосів друкуємо в сьогоднішньому числі і будемо їх використовувати поступово також у майбутньому.

СПИСОК Ч. 2.

Артимишин Л.	Кокольський В.	Пріймак К.
Бандас К.	Копашевич С.	Ревера П.
Бандас О.	Корсун Л.	Рейнарович Л.
Баранок І.	Корейко П.	Рейнарович М.
Баранська С.	Котик Т.	Рейнарович А.
Бабєкий С.	Котик О.	Рейнарович Ю.
Бережницький А.	Коцур Т.	Решетило Н.
Бережницька Л.	Коцур А.	Решетило М.
Бобечко Н.	Кузів С.	Рогерс Х.
Бобечко М.	Кульчицький А.	Рубаха Д.
Бобечко Г.	Кульчицький І.	Савойка Л.
Бобечко Д.	Кульчицька І.	Савойка Л.
Будник В.	Кулинич М.	Савойка О.
Васлей Г.	Курдидик І.	Салюк Г. (Ю.)
Візниця Д.	Курчак М.	Салюк К.
Гальчак М.	Кучерська Т.	Саноцький О.
Гандзюк К.	Кучерська Л.	Саноцька О.
Гандзюк С.	Левицький М.	Сивий М.
Гандзюк М.	Левицький Я.	Сивий І.
Гірчиця В.	Левицька Я.	Сивий Т.
Голубенн Т.	Лепкалюк М.	Соболта В.
Голубець Г.	Лисогір М.	Сонєвицький С.
Голубець Д.	Литвиненко С.	Сонєвицький д-р І.
Голубець З.	Литвиненко Н.	Сохан О.
Гелета д-р Я.	Лукіянович Ф.	Сохан І.
Гелета В.	Лукіянович Н.	Стешин О.
Громоцький А.	Лукіянович П.	Стешин С.
Даниленич С.	Люгашко Л.	Стешин Н.
Данилевич О.	Макар І.	Стецура У.
Дерев'яний Н.	Мартюк С.	Стецура М.
Дольницький З.	Міщенко О.	Світ І.
Домбровська О.	Міщенко Я.	Сперкач Я.
Дубовецький П.	Міщенко Т.	Сперкач В.
Дупіряк В.	Мороз І.	Теодорович В.
Думанська І.	Мороз Р.	О. Теодорович П.
Душник В.	Мудри В.	Термена А.
Дзядів І.	Мудрий В.	Термена О.
Захарків Н.	Музика І.	Теслюк С.
Захарків Г.	Нечипорук С.	Тимінський Т.
Завалникут Т.	Несторович В.	Турич Л.
Заворецький І.	Овчар Т.	Утриско О.
Залуцький І.	Овчар М.	Фалендиш К.
Залуська Т.	Одежинська Л.	Федів С.
Кавка В.	Одежинська Л.	Федів І.
Кавка М.	Одежинська М.	Фемяк М.
Кавка З.	Одежинська У.	Чикита Т.
Карпинець О.	Онуфрик А.	Шатинський Н.
Карпинець Р.	Онуфрик Т.	Шатинський А.
Качмарський О.	Онищук С.	Шипилявий С.
Качмарський В.	Палідвор В.	Шиян М.
Кватковський Д.	Патуляк П.	Шиян Н.
Керницький І.	Пекляк М.	Шмагала В.
Кисіль М.	Пецюк В.	Шмагала Т.
Кісіль П.	Петрич Я.	Шмагала Т.
Кісіль М.	Петрич Р.	Шпак Д.
Кобрин М.	Пилипів Р.	Шпак А.
Кобрин В.	Пилипів В.	Явна С.
Козак д-р І.	Полатайко Б.	Явний д-р Г.
Козбур Н.	Попович Д.	Яший Л.
Колодій Ф.	Поповіч Д.	Яримович М.
Кобзаренко В.	Прохоренко С.	Яцишин А.
Кокольський Н.	Примак О.	Яцишин Л.

Сума повернених чеків $ 416,32

Попередно проголошено $ 238.10

Разом . . . $ 654,42

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Сумівська Молодь на Інтернаціональному Фестивалю в Огайо

Цього року знов студенти, не-громадяни Америки, Колумбійського університету перед закінченням академічного. року справили фестиваль пісні і танку. На фестивалі було заступлено десять націй, переважно Азії і Африки. З европейських країн були заступлені тільки Греки, та Україна.

Наша студвіючна молодь на згаданім університеті замала кількістю (9. осіб) не могла з нічим виступити на фестивалі, і попросила сумівську молодь з Клівленду виступити з народними танцями.

7. травня о год. 1-шій вирушаємо автами з сумівською молоддю до Колумбусу Огайо. Погода не дописує, дощ і холод справляє страх, що на фестивалі нікого не буде. По кількох годинах ми на місці, в університетськім домі розваги. На залі принять поруч зоряного американського прапора ще кілька чужинних, а українського немає. Заходить питання, чому не було нашого прапора? Проходжуючись поміж сотки круглих столів, які починають заповнятися інтернаціональними стравами, бачу кільки десяток прапорців на столах, але і тут українського немає. Не збираюся осуджувати укр. громаду в Колумбусі, бо невідома мені її кількість і якість, але студенти таки могли заняти один стіл і положити свій український прапорець. А може я не доглянув.

Дощ і холодна погода не були перешкодою культурним мешканцям Колумбусу явитися на фестиваль. Заля, яка начисляє кілька тисяч крісел, переповнена.

По смачній вечері починається фестиваль. По відкритті виступає студентка Кореї з сольоспівом, танцюють араби, танцюють-ходять індійці, китайці вільної Формози продемонстрували свій вальний танок, виступають ще греки, філіпінці і ін., а на кінець аранжер студент сирієць Гасан заповідає, що виступить найкраща з кращих група танцюристів юних сумівців з Клівленду. Не забув й пригадати, що керівником ЮСУМА є Д. Лаврів, а мистецьким керівником танків являється п. Райца.

На сцену вбігають репрезентантки України. Український народний стрій, темночервоні чобітки та прекрасні віночки, справжня квітуча Україна. Публіка оплесками вітає молодих танцюристок. Юний сумівець Кордупель починає своїм акордіоном „змушувати" танцюристок до „Гопака". Рум'яні личка, усміхнені уста, добре вироблювані всі фігури „Гопака". Публіка, як хвиля на морі то встає то сідає, щоб точно придивитися до „найкращих" з кращих. Раптом, як на магічну паличку переривається гра на акордіоні, а дівчатка з піднесеною одною рукою, одним стуком переривають вдалий танок. На залі завмерло, та ненадовго. Публіка зривається мов зі сну, ураганними та довготривалими оплесками дякує юним танцюристам. Не інакше випав „Гопак колом" з тими самими виконавцями. „Запорожець" і „Чумак" мистецько виконаний молодим Ігорем Цішкевичем. На залі просто крик, шум, а невгаваючі оплески змушували симпатичного сирійця шукати двократно молодого танцюриста, що виходив на сцену дякувати за овації-признання.

По закінченні фестивалю десятки професорів, докторів, суддів особисто представлялися авторові цих рядків в присутності одного з укр. студентів. Не мені лиш як сумівці, але вперше чергу, як українці мали признання і похвалу. Батьки, матері, виховники і вся укр. громада Клівленду будьмо горді за свою молодь, виховану в Юнацтві Спілки Укр. Молоді в Америці.

Треба не забувати, що така і подібні поїздки дуже багато коштує труду Управі, керівникові юнацтва, а ще більше грошей Батьківському Комітетові.

В. Г-ой

Книжка про давні „добрі роки" на початку цього сторіччя

Ню Йорк. — Волтер Лорд видав у видавництві „Гарпер енд Бредерс" книжку, н. з. „Добрі роки". В підзаголовку читається, що в книжці пишеться про роки від 1900 до першої світової війни в 1914 році. Між давніше і новоприбулими імігрантами до цієї країни часто можна чути дискусії на цю тему, тому варто дещо навести з цієї цікавої праці. В 1900 році можна було купити сорочку за 23 центи, маґоновий стіл до світлиці за $3.95, добрий чоловічий одяг за $10.65 і 4 кварти 6-річної горілки за $3.20. Очевидно, що і заробітки були тоді не такі як тепер, бо робітники заробляли по кілька доларів на тиждень. Автор наводить докази на те, що вже тоді американці знали про те, що вони повинні поширювати спосіб свого життя в інших частинах світу аж до тодішнього Китаю включно. Тодішній сенатор Алберт Бівередж казав, що „Бог зробив американців добрими організаторами, які повинні вводити лад там у світі, де панує хаос". Автор наводить і те, що було неприємне в тих часах: вбивство президента Мек Кінлі, землетрус і пожар в Сан Франсіско, розкішне життя тодішніх американських багатіїв. Згадує він і два швидкі постріли серба Гаврила Прінципа, який вбив австрійського наслідника престолу архикнязя Фердинанда 28-го червня 1914 року, і який започаткував нову добу воєн в історії людства, що не скінчилася і досі. Тоді американці не знали, що ця дата матиме таке велике значення.

БОМБОВИЙ АТЕНТАТ У ВЕНЕСУЕЛІ

Президент Венесуелі Бетанкур (з файкою) і міністер внутрішніх справ ген. Лопез Генрікез були поранені разом з іншими офіційними особами внаслідок бомбового атентату, що відбувся в п'ятницю 24 червня ц.р. в Каракасі.

Індекс цін в травні становив 126.3 відсотка

Вашингтон. — Статистичне бюро департаменту праці повідомляє, що індекс цін на товари щоденного вжитку в травні виносив 126,3%, це значить, що був на 0.1% більший в порівнянні з квітнем ц. р., і майже на 2% більший як рік тому, а на 26,3% більший в порівнянні з пересічними цінами в 1947 - 1949 років. Маленьке збільшення коштів прожитку в травні ц. р. спричинене подорожчанням харчів і праці, головним чином збільшення видатків на забезпечення на шпитальне лікування і візити лікарів. Ціни на старі і нові авта дещо зменшилися. Зменшилися незначно кошти мешкань. Подорожчали овочі, городина, шинка і бекони. Внаслідок збільшення індексу 200,000 летунських працівників дістануть збільшення платні на 1-2 ох центів від години праці. Купівельна сила робітників була на 2% менша як рік тому і тільки на 1% більша як 4 роки тому.

Робітництво називає Трумана „добрим президентом і злим експрезидентом"

Ню Йорк. — Голова комітету політичного виховання при Американській Федерації Праці — конгресмен Індустрійних Організацій Луїс Голлендер назвав Трумана „добрим президентом, але злим експрезидентом". Голлендер промовляв на зборах урядовців спілки одягового промислу і гостро, виступив проти „невідповідної тактики" колишнього президента, який домагається, щоб демократи найменували на кандидата на президента мізурського сенатора Стюарта Саймінгтона. Голлендер критикував Трумана і за те, що він називав комуністами тих негрів, які при допомозі „сидячого страйку" демонструють в південних стейтах проти расової сеґреґації. Голлендер заявив, що він особисто підтримує кандидатуру сенатора Джана Ф. Кеннеді. Він сказав, що „Кеннеді — це єдиний логічний кандидат, який може говорити від імені ЗДА в цьому часі, коли вибраний американський президент є не тільки представником ЗДА, але всього вільного світу". На думку Голлендера Кеннеді внесе молодечого духа до Білого Дому, бо „сивий волос не є гарантією мудрости". Новий президент повинен бути „інтелігентним, компетентним і вирозумілим", а таким є сенатор Кеннеді.

Дослідник фльоти д-р Ліллі про надзвичайну інтелігенцію дельфінів

Вашингтон. — Неврофізіолог і директор комунікаційного дослідного інституту фльоти на Дівичих островах д-р Джан С Ліллі ствердив, що приятелі моряків дельфіни (названі також морськими свинями) є якщо не вищі то принаймні рівні в деяких відношеннях з людьми, коли оцінювати їх на основі сили мозку. Той науковець досліджував дельфінів 5 років і переконався в тому, що ті створіння можуть з „розмовляти, вміють наслідувати людські слова і одні одним допомагають на випадок нещастя. Вони мають почуття гумору." Д-р Ліллі гадає, що якщо люди докладніше пізнають „мову" дельфінів, то вони зможуть із ними розмовляти. Дельфіни належать до ссавців до родини китів, але кілька мільйонів років тому залишили землю і перейшов жити у воді. Мозок дельфіна є на 40 відсотків більший від людського мозку, і є так само скомплікований, як мозок людини. Два дельфіни були поранені і вже топилися, але їм прийшли на допомогу два здорові дельфіни і піднесли їх так високо, щоб вони могли виставити голови понад воду і віддихати. Фльота вивчає життя дельфінів, щоб використати це до різних винаходів в ділянці комунікації.

Саймінґтон домагається більшого урядового плянування в економіці

Ню Йорк. — Сенатор-демократ із Мізурі Стюарт Саймінгтон, який є зголошений на кандидата на президента, промовляючи на прийнятті в Клюбі продавців, заявив, що ЗДА, якщо хочуть виграти змагання з контрольованою комуністичною економікою, то мусять самі більше контролювати свою економіку. Саймінгтон сказав: „Коли ви з успіхом плянуєте працю в якомусь підприємстві на довшу мету, то вас уважають за генія, але коли підете до федерального уряду і там схочете плянувати економіку, то вас мають за соціяліста". Сила Америки в світі залежить від її економічної сили, а ту силу можна буде осягнути тільки тоді, коли уряд буде плянувати економічний ріст. Запитуваний на пресовій конференції, як він розуміє оту „пляновую економіку", Саймінгтон заявив, що він має на думці контрольовану економіку з вільними підприємствами, а не контрольовану урядову економіку. Сен. Саймінгтон гадає, що „можемо мати пляновану економіку без соціялізму". Майбутнє світу залежить від плянів і програм ЗДА.

Повінь у Тексасі спричинила втрати в людях і великі шкоди

Гюзтон, Тексас. — Зливні тропікальні дощі, які досягли майже двох стіп опаду, причинилися до грізної повені на великих просторах середнього Тексасу, внаслідок чого треба було евакуювати населення нижче положених областей. Досі встановлено смерть чотирьох осіб. Чотири інших пропали без вісти і їх не можна знайти. Найтяжчі дощі були в Порт Лавака, де їхні опади досягли 27.31 інчів і де вони почалися в четвер і тривали через цілу неділю. Стейтова влада рахується з тим, що повінь може тривати ще у понеділок й у вівторок. У Гюзтоні та в інших місцевостях відкрито школи й інші публічні будинки, щоб у них примістити евакуйоване населення. В самому Гюзтоні треба було виселити населення трьох дільниць.

Пакістанський президент критикує державну машинерію ЗДА

Карачі. — Президент Пакістану, ген. Мохаммед Аюб Хан, назвав державну машинерію З'єдиних Держав „незграбною, повільною і неповоротною", і тому — сказав він — він починає сумніватися, чи ЗДА зможуть — у випадку негайної військової потреби — поспішити з допомогою своїм союзникам так швидко, як треба би. Аюб Хан не сумнівається, що ЗДА мають достатню військову силу, щоб знищити напасників у протицарі, але він критикував власне велику скомплікованість військово-політичної машинерії ЗДА, яка спо-вільнює приймання негайних рішень і їх так само негайне виконання. Зрештою, Аюб Хан підкреслив, що Пакістан надалі залишиться вірним союзником Заходу. Він сказав це у пресовому інтерв'ю в минулу неділю. В тому самому дні його міністер закордонних справ Манзор Кадір заявив, що Пакістан не відповідатиме на другу погрозливу ноту Москви проти Пакістану у зв'язку з користуванням Америки пакістанськими летовищами. Кожна пакістанська відповідь — заявив той міністер — дає тільки нагоду Москві до висилання нової ноти з погрозами. Москва, сказав він, знає дуже добре, що Пакістан не має ніяких агресивних затій та що він має право підписувати оборонні союзи.

В Індонезії заприсяжено новий парлямент призначений президентом Сукарном

Якарта. — В минулу суботу 25 червня (за далеко-східнім часом була там тоді вже неділя 26) відбулось заприсяження нового 283-членного парляменту, що його всі члени були призначені президентом Сукарном. Правда, коло сорока послів збойкотували те засідання на знак протесту проти скасування вибори системи парляменту та переходу до системи „керованої демократії", як її окреслив сам Сукарно. Комуністи дістали в тому новому парляменті 30 місць, але розпоряджають коло 30-х проплентачів і в сумі мають тепер в парляменті куди більше впливу, як у давньому, виборному. Для протидіяння цій ситуації заклалась була недавно Демократична Ліга з різних антикомуністичних партій і груп. Але прем'єр Дюанда запросив до себе сімох представників тієї Ліги, та хоч — за твердженням преси — у розмові стверджено засадничу одноздібність поглядів, Дюанда майже в ультимативній формі зажадав розв'язання тієї Ліги. През. Сукарно віддавна фаворизує комуністів і підтримує політику „співіснування" з комуністичним Китаєм. Він роз'язав виборний 270-членний парламент ще 5 березня ц.р. і від того часу правив авторитарно.

Норвезький міністер натаврував безтактність Мікояна

Осльо. — Норвезький міністер Гарвард Лянге натаврував в своїй промові на відкритті совєтської виставки в суботу 25 ц.м. попередній виступ Анастаса Мікояна, який, відкриваючи формально ту виставку, вшкварив знову пропаґандивну промову проти ЗДА, проти розвідних летів американських літаків та проти Атлянтійського пакту (НАТО), членом якого є Норвеґія. Лянге, забравши після того слово, пригадав, що „наш приятель повинен бути приятелем і для нашого приятеля". Вечором того дня, на прийнятті в совєтській амбасаді, Мікоян покликався на „свободу слова". Вся норвезька преса писала з обуренням про безтактність Мікояна.

Хрущов знову говорить про співіснування

Букарешт. — В минулу суботу 25 червня Хрущов виголосив на спортовому стадіоні у Букарешті перед якими 100.00 слухачами промову, в якій він знову підтвердив совєтську політику „співіснування", але тут же знову таврував „західних імперіялістів". Ця комуністична маніфестація, в якій взяли участь всі делеґації комуністичних партій, що прибули на 3-ій конґрес румунської компартії, відбулась після закриття того конґресу. Обрано (себто призначено згори) 9-членне Політбюро тієї партії, знову з Джорджіу-Деєм у проводі. У тому самому дні московський „Комуніст" знову виступив проти „лівих сектантів", які не визнають ухвал 20-го і 21-го конґресів компартії СССР, що поручали мирне співіснування з країнами „інших соціяльних систем".

Хрущов переведе пропаґандивну подорож по Африці

Москва. — Член парляменту в Ґані Коджо Ботсіо приїхав до Москви і передав Хрущову запрошення від ґанського диктаторського прем'єра Кваме Нкрумага — відвідати Ґану. Очевидно, що Хрущов негайно ті запросини прийняв, так само, як прийняв запросини до Ґвінеї і Ліберії. Ту подорож Хрущов думає перевести ще в цьому році, дарма що докладних дат ще не устійнено. Він з свого боку запросив до Москви Нкрумага й інших достойників свіжо спечених африкансько-муринських держав. В цьому місяці — після відвідин в Румунії — Хрущов „ущасливить" собою австрійців.

ТАРЗАН, ч. 4477. Напад.

Тарзан втік від комахолюдів, сховавшися в темній печері. Але тепер дивна постать загрожувала атаком...

А тоді, несподівано, він почув важкий віддих, і великий камінь з гуком нешкідливо впав йому під ноги..

Кинула його співчуття гідна Бетті Кол... Божевільна зі страху в наслідок важких тортур в ямі.